

Nemške kombinacije o Gdansk

Nemčija in Romunija — Madžarske revizionistične zahteve zadeva samo Madžarske in Romunije — Dem ntrana vest o Gafencovem posredovanju med Poljsko in Nemčijo — Nemčija bi hotela z Gdanskom preizkusiti vrednost poljsko-angleške zveze

V zvezi z obiskom romunskega zunanjega ministra Gafenca v Berlinu so se razširile v javnosti najrazličnejše kombinacije, ki odkrivajo vsaj deloma nemške namere glede nekaterih aktualnih mednarodnih vprašanj. Vendar so bile nemške verzije doslej v vseh glavnih točkah demantirane tako z romunske kakor tudi s poljske strani. Iz vseh verzij pa vendar izzevenava, da zanima Nemčijo trenutno najbolj Gdansk.

DIETRICHOVA IZJAVA

BERLIN, 21. aprila. O razgovorih, ki so se vršili v Berlinu ob priliki obiska romunskega ministra Gafenca, predsednika Gafenca, ni mogoče dobiti nobenih popolnoma zanesljivih uradnih informacij, več jasnosti pa odkriva govor, ki ga je imel tiskovni šef dr. Dietrich na banketu romunskih častnikov. Dr. Dietrich je izrazil zadovoljstvo nad postopanjem Romunije s svojo nemško narodno manjšino in naglasil, da stoji v tem oziru med vsemi državami na jugovzhodu Evrope na prvem mestu.

NEMCIJA IN MADŽARSKI REVIZIONIZEM

Se večjo pozornost je pa vzbudila Dietrichova izjava o romunsko-madžarskem vprašanju. Dejal je, da so madžarske revizionistične zahteve nasproti Romuniji z nemškega zunanje-političnega stališča izključno le zadeva Madžarske in Romunije, zato je popolnoma zgrešeno misliti, da bi bila Nemčija v kakršnem koli oziru pripravljena direktno ali indirektno podpirati madžarsko revizionistično politiko nasproti Romuniji. Ta izjava je važna zlasti zaradi tega, ker spada dr. Dietrich med ožje Hitlerjeve zaupnike in je zato gotovo identična z nemškim uradnim stališčem.

SAMO GOSPODARSKE OBEZVOSTI

Na drugi strani se pa sugerirajo v javnosti vesti, da se je Romunija po svojem ministru Gafencu obvezala nasproti nemški vladi, da ne bo sodelovala pri nobeni okroževalni akciji, naperjeni proti Nemčiji in da ne misli spremeniti angleške enostranske garancije v dvostransko. Vendar se z romunsko stranjo zatrjuje, da Romunija ni prevzela nasproti Nemčiji nobenih drugih obveznosti, kakor samo gospodarske. V vsem drugem si je klub nasprotnem pritisku ohranila popolnoma proste roke. Gafencu je včeraj odpotoval v Bruselj in London.

GAFENCU NI POSREDOVAL

Druga senzacionalna vest, ki se je razširila v zvezi z Gafencovim obiskom v Berlinu, se je nanašala na Gdansk in poljski »koridor«. Zatrjevalo se je, da je prišel Gafencu, ki se je, kakor znano, sešel na potovanju v Berlin s poljskim zunanjim ministrom Beckom, v Nemčijo kot pooblaščen posredovalec med Varšavo in Berlinom. Po teh vestih naj bi bila Poljska pripravljena prijeti direktna pogajanja z Nemčijo za priključitev Gdanskga Nemčiji in izpolnitev nemških predlogov glede »koridorja«. S poljske strani se ta verzija zelo energično demantira in označuje kot nevarna izmišljotina, ki bi mogla voditi do nevarnih krivih sklepov.

KOMBINACIJE OKOLI GDANSKA

Vendar se ne da tajiti, da je sedaj v ospredju vsega nemškega zanimanja Gdansk. V Berlinu je Gdansk glavni predmet vseh govoril in vse kaže, da bi Nemčija zares rada dosegla priključitev Gdanskga, še pred 28. aprilom. Pri tem pa gre privedem za nekaj drugega, namreč za preizkušnjo angleško-poljske zveze in dokaz, da se ta zveza na Gdansk ne na-

naša in da je sploh le zastraševalna značaja. Nemška javnost še vedno ne veruje, da bi Anglija svoje Poljski dane obljube tudi v konkretnem primeru res izvršila. Ako bi se sedaj posrečilo eksperiment z Gdanskom, bi bilo to mnenje potrjeno in efekt, ki bi bil s tem dosežen v nemški javnosti, bi bil za vodstvo nemške države velikega, morda neprecenljivega moralnega pomena. Zopet bi se izkazalo, kakor v vseh dosedanjih pri-

merih, da London nazadnje le močje prizna izvršeno dejstvo. Kakšne poti se namerava Nemčija pri tem poslužiti, za enkrat še ni mogoče spoznati.

POLJAKI SO REZERVIRANI

Prav tako ni mogoče izvedeti, kaj delansko misli Poljska. Vesti o Gafencovem posredovanju se s poljske strani, kakor omenjeno, odločno zanikujejo, drugega pa ni mogoče izvedeti. Na poljskem veleposlanstvu v Berlinu in v Varšavi so zelo rezervirani. Iz splošnega položaja bi se pa vendar dalo sklepati, da Poljska še vedno ni voljna pristati na kakršno koli priključitev Gdanskga k Nemčiji. Ni pa mogoče tako za gotovo sklepati, kakšno je mišljenje Anglije.

Mussolini Rooseveltu

DUCE JE VČERAJ INDIRECTNO ODKLONIL PREDLOG POSLANICE AMERIKANSKEGA PREZIDENTA TAKO GLEDE GARANCIJ KAKOR KONFERENCE.

RIM, 21. aprila. Včeraj je na seji odbora za svetovno razstavo v Rimu leta 1942. govoril tudi Mussolini, ki je dejal med drugim, da Italija ne bi pripravljala te razstave, ako bi mislila zanečiti svetovni požar. Že dosedanj odziv držav na povabilo k sodelovanju pri razstavi dokazuje, da pesimistično gledanje na položaj ni upravičeno. Italija je miroljubna in ne namerava nikogar napasti. Zato je neupravičeno staviti države osi na zatožni klopi. Še bolj absurdno pa je govoriti o 10 letnih garancijah, ki jih predlagajo oni individui, ki so spoznali piramidarno nezanje v zemljepisu in evropskih razmerah. Kar tiče mednarodne konference, na kateri naj bi USA sodelovala kot opazovalec, ima grenke iz-

kušnje, ki uče, da čim več sodelavcev je zbranih na kakšni konferenci, tem manjši je njen uspeh. Brez ozira na to, ali bo dobil Roosevelt kak odgovor ali ne, je Mussolini naglasil, da vodi os Rim - Berlin čustvo miroljubnosti, za kar sta Italija in Nemčija midli že dovolj dokazov in že čisto skušali obnoviti mednarodno odnošaje in okrepliti mir, v nasprotju s profesionalnimi fatalisti, ki se ožirajo z zavistjo miru, da bi priklili svoj strah in sovraštvo ter obranili svoje egoistične interese, ki so več ali manj vsi neopravičeni. Toda os se ne bo pustila vplivati od nobenih alarmantnih vesti in nobenih odrešenjskih poslanic, Italija je močna in se more vedno zanašati na svoje ljudi in sredstva, da obrani mir sebi in drugim.

Komentarji pariškega tiska

SPLOŠEN ODMEV, KI SE JE OGLASIL IZ FRANCOŠKEGA TISKA NA MUSSOLINIJEV GOVOR, JE NEZAUPANJE V IZREČENE BESEDE.

PARIZ, 21. aprila. Včerajšnji Mussolinijev govor tvori glavno zanimanje pariškega tiska. »L'Excelsior« zastopa mnenje, da take izjave niti Anglije niti Francije ne morejo spraviti z začrtane poti. Besedam o miru naj slede dejanja! Doktor pa italijanski tisk in radio ne bosta spremenila svojega tona, o pomiritev ne more biti govora, in slej ko prej velja francoski »Net« »Le Petit Parisien« pravi, da so dejstva, kakor odločitev vkarajšnega generala Franca v Madrid sedaj zopet na dan 30. maja, in prihod nemškega brodovja v Sredozemlje, v preočiti nasprotju z včerajšnjimi ducejevimi zatrjevanji o miroljubnosti. »Le Journal« piše, da je Mussolini včeraj moral pomiriti italijansko javno mnenje, ki je skrajno vznemirjeno zaradi koncentracije angleškega in francoskega brodovja v Sredozemlju. Tudi »Echo de Paris« je skrajno skeptičen in resno dvomi o dobri volji Rima. »Le Petit Journal« s tem v zvezi sprašuje, kako je mogoče vsiljivati miroljubna načela s pravili, ki veljajo v džungli. »Le Populaire« poudarja, da je Rim včeraj prepustil glavno odločitev, s tem pa tudi glavno odgovornost Berlinu. »L'Oeuvre« graja »deplasiirano ironijo včerajšnjega govora v Rimu in takole stekne: »Kdo pa je prvi ponudil Evropi pak o desetletnem miru? Ali ni bil to gospod

Hitler? Če je sedaj Roosevelt ponudil isto, kdo je potem oni nalveč, utopist in brezumnec, o katerem govori gospod Mussolini?« »Le Figaro« končno pravi: »Francoski so razumeli. Oni stojijo v stavu: »Mirno« in vso tako tudi ostali. Čeprav se je vsak tujec v Franciji lahko prepričal, da Francozom ni bilo do vojne, so pa vendar končno doumeli, da je mogoče urejevati mednarodne odnošaje res samo še s silo. Tega so jih končno naučili drugi.«

ODMEVI DRUGOD.

LONDON, 21. aprila. V Londonu so sprejeli včerajšnji Mussolinijev govor z veliko mirnostjo, a s še večjo skepsjo. Prav v nčemer ni govor iz Rima razpršil sumu, da tam dobre volje ni. Napori Londona za ustvaritev fronte odpora se bodo zato nadaljevali z vso odločnostjo.

WASHINGTON, 21. aprila. Vtis, ki ga je napravil včerajšnji Mussolinijev govor, je vzbudil razočaranje, vendar vseh zadnjih upov le še ni pokopal.

Vremenska napoved. Podnevi mestoma oblačno brez bistvenih padavin. Ponoči večinoma jasno in precej hladno, mrzlo v višjih legah.

Včeraj je bila najvišja toplota v Mariboru 14,4° C, danes pa je bila najnižja 3,7° C.

Zapiski

Charles Lindbergh

Te dni je pripela iz Zedinjenih držav Severne Amerike vest, da je bil imenovan polk. Charles Lindbergh, ki ga že 12 let pozna svet, za vrhovnega po-

veljnika letalstva mogoče velesile onkraj Atlantskega oceana. Sedanji vrhovni poveljnik je bil rojen kot potomec švedskih prednikov dne 4. februarja leta 1902. Postal je letalec in je v dne 20. in 21. maja leta 1927 prvi preletel z letalom Atlantski ocean iz New Yorka v Pariz. S tem se je uvrstil med najpopularnejše osebnosti sodobnega sveta. Nekaj let pozneje je pa vzmirla svet divjaka ugrabitev in usmrtilitev njegovega sinčka. Tedaj je Lindbergh zapustil Ameriko in se preselil v Evropo, kjer je živel več let v Angliji in drugod. V tem času je prepotoval mnoge evropske države, tudi Rusijo, kjer je studiral letalstvo. Govorilo se je, da je bilo to njegovo studiranje v zvezi s posebno mislijo, ki mu jo je poverila vlada USA, kar bo najbrže tudi res. Nato se je pričel zanimati svet zanj kot iznajditelja umetnega srca. Sedaj pa stopa Charles Lindbergh zopet v aktivno službo svoje ameriške domovine, ki dobi v njem v teh resnih časih najodličnejšega strokovnjaka in izvrstnega organizatorja.

Demokracija bo zmagaia

V Bostonu v USA je imel dr. Edward Beneš velik govor, v katerem je med drugim naglasil, da so avtoritarni režimi že prekoračili svoj višek. Njihovo postopanje in prenapenjanje strun je odprlo narodom oči in zagotovilo zmago demokracije. Evropa ne bo izginila. Evropa vodi trenutno borbo za demokracijo in svobodo. Ta borba bo prej ali slej prinesla odločno zmago veliki in plemeniti demokratski omiki, ki je ustvarila tudi Zedinjene države.

Gdansk, Gibraltar in Balkan

V pariških političnih krogih menijo, da bo Gdansk prej ali slej priključen Nemčiji. V tem primeru bi se poostрила napačnost med Nemci in Poljaki. Druga kočljiva točka je Gibraltar. V okolici Alicante in Seville se zbirajo italijanske čete, italijanski alpinciasedajo Pireneje. Vel. Britanija je ponudila pomoč Rusiji za primer japonskega napada, Rusija naj bi pomagala v zameno Poljski in Romuniji. Tretja točka je Balkan. Nemčija poskuša s pridobivanjem Romunije in Turčije, Italija vodi pogajanja z Madžarsko in Bolgarijo, da bi se tako postavila zahodnim silam na Balkanu protitež.

Bolgarija zahteva Dobrudžo in izhod na Egejsko morje

V obširnem poročilu o bolgarski zun. politiki je Kjoselvanov poudaril, da je Nemčija v zunanji trgovini Bolgarije na prvem mestu, to pa zato, ker se druge države za nleno trgovino ne zmenijo. Izrazil je, da si želi Bolgarija tiste meje, ki jih je imela leta 1913., pred drugo Balkansko vojno, t. j. del sedanje grške Trakije z izhodom po dolini Marice na Egejsko morje in pa Dobrudžo, ki je sedaj v Romuniji, pa ima večino bolgarskega prebivalstva. Če se Bolgariji vrnejo te meje, bi bila pripravljena vstopiti v Balkansko zvezo.

Maribor, 21. aprila.

Finančna politika tretjega rajha je vsa leta sem zbuja pozornost gospodarskih krogov sveta, tako praktikov, kakor teoretikov. Enim kakor drugim se zdi pravi čudež, da ukrepi Hitlerjeve Nemčije za finansiranje ogromnega oboroževanja, ki po svojih učinkih nujno morajo voditi v inflacijo, v Nemčiji v teku petletne vlade narodnega socializma do tega niso privedli. To dejstvo zbuja posebno na zapadu Evrope, pri desnicah raznih nians, prave salve obudovanja in priporočanja istih ukrepov zlasti v Franciji. Kritičnejši in temeljitější poznavalci nemških finančnih ukrepov — tudi na desnici jih najdemo dovolj — prihajajo nasprotno do zaključka, da tudi sedanja Nemčija drvi neizogibno v inflacijo.

Dr. Schacht je stal na čelu nemške državne banke do novembra 1938. Doživel je že l. 1923. na odločilnem mestu tedanja inflacije v Nemčiji, ki je dosegla do tedaj v svetu še neviden obseg. Leta 1933. je bil poklican, da organizira drugo inflacijo v nič manjšem obsegu, ki pa ne sme voditi v kaos iz l. 1923. V tretjem rajhu je bilo namreč vsako leto kreditiranih 100 milijard frankov — po francoskih cenitvah — v petih letih nacistične vlade tedaj 500 milijard, kar predstavlja v dinarjih že astronomske številke. Da ta ogromna inflacija še ni povzročila silnega porasta cen, v tem je gospodarski čudež tretjega rajha. Z vzporednim povečanjem kapacitete nemške proizvodnje so preprečili skok cen.

Dr. Schacht je ponovno izjavil, da ima njegova kreditna politika meje, ki jih določa možnost povečanja produkcije. Čim bi uporaba delovne sile in zaposlitev proizvodnje dosegla najvišjo možno točko, bi postalo vsako nadaljnje izdajanje kreditov pozuho. Povečanje proizvodnje je imelo za posledico podvojitve davčnih dohodkov v prvih štirih letih. Dalje je bila uvedena najstrožja kontrola cen in organizirano omejevanje kupne moči konsumentov, kapitali, ki so jih ustvarjali inflacijski krediti, pa so morali biti naloženi v državna posojila. Medse do določili neznatno višje od cen najnujnejših potrebščin. Razdelitev podjetniških dohodkov se je omejila in so slednji bili dirkizirani v razpisana posojila. Poleg vseh teh omejitev so končno še racionalizirali potrošnjo nekaterih dobrin (masla in dr.). Nadaljnje sredstvo, ki je dr. Schacht ojašalno preprečenje kreditne inflacije, je bil že od nekdaj silno razviti čekovni promet v Nemčiji. Vse to skupaj predstavlja ogroženo nemškega gospodarskega stroja.

Kako je ta stroj funkcional? Civilni produkcijski sektor je kril stroške vojaškega sektorja, čigar proizvodnja je neproduktivna. Da ponazorimo: Rajh je plačeval n. pr. 1 mitraljez za 10 fotoaparati tipa »Leica«, ali en težki top za eno lokomotivo. Pri tem je seveda civilni sektor bil zastavljen in sicer dvakrat: najprej je bil s povečanjem vojne industrije od najboljših delovne moči in surovine, ki so šle prvenstveno v vojaški sektor; od julija 1938 dalje pa z več ali manj trajno mobilizacijo, ki je dezorganizirala vse industrije, razen vojne.

Vse to je imelo za posledico, da od l. 1938. civilni sektor ni več kril splošnih najnujnejših izdatkov države. Katero novo sredstvo je Nemcem pomagalo iz zagate? Osvojitve novih dežel: Avstrije, Sudetov, CSR, nemelske oblasti! Te osvojitve so krije primanjkljaj domače industrije. Po mnenju francoskih listov si je z okupacijo CSR sedanji gospodarski sistem Nemčije podaljšal življenje za nadaljnjih 9 mesecev.

Kakšne meje so pa postavljene tem novim metodam Nemčije? Potrebno so si vedno nove osvojitve, zemeljski prostor pa je omejen. Prva ovira. Sedanje stališče zahoda proti totalitarnim silam kaže na to, da je mirnim osvojitvam že sedaj konec. To je druga ovira. Tretja izvira iz notranjega položaja v Nemčiji sami. To so problemi, pred katerimi stoji današnja Nemčija po šestih letih svojega obstoja. Bljuzna bodočnost bo pokazala, ali niso neresljivi.

Borža. Curih, 21. aprila. Devize: Beograd 10, London 20,87, Pariz 11,8094, New York 446, Milan 23,45, Berlin 178,50, Budimpešta 87, Sofija 5,40, Bukarešta 32,5.

Konferenca v Londonu

STALIN PREDLAGA SKLICANJE KONFERENCE ZUNANJIH MINISTROV RUSIJE, ANGLIJE IN FRANCIJE, KI NAJ BI RAZCISTILA VSA VPRAŠANJA ZVEZE

LONDON, 21. aprila. Kakor se izve iz Moskve, je ruski zunanji minister Litvinov predložil na Stalinov nasvet, naj se pred dokončno sklenitvijo obrambne pogodbe med sovjetskimi Rusijo, Anglijo in Francijo skliče v Londonu trojna konferenca zunanjih ministrov vseh treh velebil. Na tej konferenci naj bi se točno precizirale vse garancije vseh treh držav za primer kakšnega novega napada na neodvisne države. Konferenca naj bi se sešla čimprej. Predvsem pa želi Rusija rešiti na tej konferenci vprašanje vojaške pomoči Angliji in Franciji, ker stališče Poljske in

Romunije to pomoč v obliki, kakor si jo Rusija zamislija, silno otežuje ali celo onemogočuje. Dalje želi Rusija razčistiti vprašanje angleške in francoske pomoči na Daljnem vzhodu proti Japonci. Tu je težkoča v tem, da Anglija in Francija nečeta prevzeti garancij v vzhodni Aziji brez sodelovanja Amerike. Stalin je sedaj polical v Moskvo vse sovjetske poslance v glavnih evropskih državah. Na tej konferenci bo določeno dokončno stališče sovjetske vlade z ozirom na sedanji mednarodni položaj.

Gospodarstvo na vojnem tiru

CHAMBERLAIN JE VČERAJ NAPOVEDAL, DA BO V NAJKRAJSEM ČASU USTANOVLJENO MINISTRSTVO ZA MUNICIJO.

LONDON, 21. aprila. Na večerajšnji popoldanski seji je Chamberlain izjavil, da bo v najkrajšem času ustanovljeno ministrstvo za municijo. Začasn za ga bo vodil prometni minister mr. Leslie Burgin. Ministrstvo bo preskrbovalo suhozemno vojsko z vsemi potrebščinami in rezervami ter skrbelo za preskrbo civilne obrambe. Ministrstvo za mornarico in letalstvo bosta še nadalje samostojni glede dobav,

ker zahtevajo ogromne potrebščine modernega vojevanja čim več glibjivosti. Celokupna angleška industrija je dobila s tem v zvezi navodila, da imajo v bodoče naročila za narodno obrambo prednost pred vsemi drugimi nabavkami. S tem je vse narodno gospodarstvo postavljeno na vojni tir. Ministrstvo za municijo nastopa le tedaj, kadar preti vojna nevarnost ali je že vojna.

Vojaška parada v Berlinu

VIŠEK VČERAJŠNJIH PROSLAV HITLERJEVEGA ROJSTNEGA DNEVA JE BILO DEFILIRANJE 50.000 VOJAKOV.

BERLIN, 21. aprila. Višek večerajšnjih proslav Hitlerjevega 50. rojstnega dneva v Nemčiji je bila vojaška parada v Berlinu pred vojo, ki je trajala nad 4 ure. Parada se je izvršila na novi, 12 km dolgi cesti, od kateri so se zbrale na obeh straneh ogromne množice ljudi. Defiliralo je okoli 50.000 vojakov vseh bojnih formacij, posebna pozornost je pa bila posvečena motoriziranim oddelkom. Ta-

ko je bila to gotovo največja vojaška parada nove Nemčije. Svečanosti so se zaključile sinoči s slovesno prisego zvestobe in vdanosti Berlinčanov. Te zaprisege se je udeležilo skoraj milijon moških in žensk. Množici je govoril Hitlerjev namestnik Rudolf Hess, ki je posebno naglasil, da more biti Nemčija ponosna na svojo vojsko. Velike proslave so bile tudi po vseh ostalih nemških mestih in krajih.

Madriška parada zopet odgojena

MADRID, 21. aprila. Triumfalni pohod Francovih čet v Madrid, ki je bil že nekajkrat preložen in slednjič določen na dan 15. maja, je zdaj znova preložen na 30. maj...

Konec madžarskega obiska v Rimu

RIM, 21. aprila. Madžarski ministrski predsednik grof Teleki in zunanji minister grof Csaky sta sinoči zapustila Rim. Pred odhodom sta se še tretjič sestala z Mussolinijem in Ciano in daljši konferenci. V komunikatu se naglasja, da so izbrpni razgovori pripomogli k tesnemu gospodarskemu in političnemu sodelovanju obeh držav.

JUTRI SEŠTANEK V BENETKAH.
BEOGRAD, 21. aprila. Italijanskog-jugoslovanski razgovori med zunanjima ministroma Jugoslavije in Italije se prično v soboto v Benetkah.

Hitlerjeva proslava na Češkem in Slovaškem

PRAGA, 21. aprila. Češka je slavila večeraj Hitlerjev rojstni dan v popolnem miru in redu, proslav so se pa delansko udeleževali le Nemci in uradni predstavniki. Čehi se jim niso pridružili, pač pa so v desetisočih romali k Husovemu spomeniku ter grobu neznanega junaka in prezidenta Masaryka, kjer so se tiho poklonili. Opazila se je, kakor vedno, izredna disciplina vsega naroda. Pač pa so slavili Hitlerjev rojstni dan na Slovaškem, zlasti v Bratislavi, kjer je napravila Hlinkova garda pogon na Žide.

NOVA DELNA MOBILIZACIJA V NEMCIJI

BERLIN, 21. aprila. Nemčija je vpoklicala pod orožje letnike 1917, 1919 in 1920.

NEMŠKO BRODOVJE V ROKAVSKEM PRELIVU

DOVRE, 21. aprila. Nemško brodogradništvo, ki je namenjeno v Španijo, je večeraj plulo skozi Rokavski preliv.

Domati zapiski

Brez Hrvatov ni Jugoslavije

Nas Hrvatov je malo v primeri z drugimi narodi, ali naš zemljepisni položaj je tak, da se z nami mora računati. Brez zadovoljnih Hrvatov ni reda v tem delu Evrope, kakor bi tudi brez Hrvatov ne bilo Jugoslavije. Jugoslavija je pa lahko je enakopravna zajednica treh ravnopravnih narodov ali pa zgubi svojo življenjsko silo. Po izgubi suvetske zemlje je nameravala Češka stvoriti federativno državo s Poljsko, ki bi bila tudi po Moravskem dovolj močna, da bi se uprla vsakemu napadu od zunaj. Okupacija Češke in Moravske je sledila najbrž v veliki meri baš zaradi takšnih priprav. Na tem primeru vidimo, kako škodljivo je vsako zavlačevanje političnih dejanj. Naglo odločanje, hitre akcije so bistvo sedanjega časa, zato ni treba, da bi bili mi v tem pogledu zadnji. Hrvati so pokazali, da niso pasivne prav, zaključuje »Hrvatski dnevnik« svoj uvodnik. Mi smo aktivni tudi, kadar se mirno razgovarjamo.

Slava generalu Francu

Bog bodi zahvaljen, da neba je segla pesem svobode, duša je od radosti zaplakala. Ferdinand Španski je potolkel Arabce in vkorakal s slavnimi junaki v Madrid. Tisoči in tisoči so zapeli Te deum in zahvalili Boga, ki jim je poslal Ferdinanda. Kakor nekdanj je tudi zdaj začela mladina, okovana v železje v temnem podzemlju svečani Te deum, pesem zlate svobode. V težkih okoliš je zapela iz vsch grl, pesem svobode je šla do neba. Od radosti je zaplakala duša. Bog bodi zahvaljen za ta dar! Tako je zapel v izpopolnjenih verzih Iv. Ev. Šarić »Pjesmo Slobode« na čast generalu Francu v sarajevskem »Katoličnem Tjedniku« 23. t. m. ...

Kosta Todorov v Ameriki

Bivši bolgarski poslanik v Beogradu in prvi delegat v Zvezi narodov, Kosta Todorov, je te dni prišel v New York. Kakor poroča »Američki Strboar«, ki izhaja v Pittsburgh, je dobri poznavalec jugoslovanske emigracije v Ameriki imel v New Yorku v ruskem jeziku predavanja pod naslovom: »Monakovo, Evropa in slovanstvo.«

Zamorci so nas posekali ...

Sarajevski mislioniški delavci so dobili na vpogled vestnik svojega rojaka Mlačka, ki deluje v pokrajini Bahr el Gibra. In so čitali: »Naši čenci so v osmih postajah na mislionsko nedeljo nabrali 1123 piastrov, t. j. 2300 din.« Glejte, so napisali sarajevski očete v »Katoličnem Tjedniku«, koliko so dali goli čenci za misijon na osmih postajah. A pri nas Hrvatih se niti v škofijah ne nabere toliko na mislionsko nedeljo! Pa vendar, tudi mi se glibjemo in plemenite duše se stavijo v službo mislionske propagande.

Kolonizacija Bačke in Baranje

Sto tisoč nacionalno čistih družin je naseljenih na plodni ravnini Vojvodine. Med njimi so lepe, napredne kolonije, tako n. pr. Masarykovo tik meje pri Subotici. To so po večini dobrovoljci, ki so prišli na prvi poziv iz Amerike, da brani domovino. So pa tudi kolonije, kjer se rodi deca brez pomoči, primanjkuje zdravniške oskrbe, učiteljev, dobrih zaštranih organizatorjev in knjižnic. Treba bo poskrbeti za koloniste, da bo ta del bogate zemlje s tujnimi manjšinami čimprej postal v vsakem pogledu tudi nacionalno naš.

Hrvati in Židi

Pred in po vojni se je zateklo na Hrvatsko mnogo židovskih družin, ki so si ustvarile stajano eksistenco. Sede v palačah in dvorcih, opremljenih z najmodernejšim komfortom. Streže jim nežidovski osebe, posebno ženske, vozijo se v krasnih, zaprtih avtomobilih in pošiljajo svoje deca na šolanje v tujino, kamor zahajajo tudi ostali člani družine »po poslih«. Njihov vpliv na hrvatski narod je močan, ugotavlja sušaška »Istina« in se vprašuje: Kakšne bi bile prilike Hrvatov, če bi v zadnjih sto letih ne doživeli židovskega prodiranja? In v kakšnih razmerah bo živel hrvatski narod na kraju tega stoletja, če se bo sedanja nesorazmerna porazdelitev narodnega imetja še dalje povečavala na škodo naroda?

Novice

Zivahno gibanje „Kmetijske prosvete“

Pretekli teden je bil v Ptuj zelo dobro obiskan sestanek „Kmetijske prosvete“, ki so se ga udeležili podeželski prosvetni delavci iz najširšega okoliša, da dajo ob tej priliki izraza svojemu razpoloženju po skupnem in složnem delu, ki ga zahteva ljudstvo, ki je spoznalo, da je mogoče edino v takem vzdušju trezno in koristno delati ter stvarno reševati probleme, ki se odlašajo iz leta v leto. Sestanek je vodil znani podeželski prosvetni delavec g. Joško Tomažič iz Sv. Boļenke pri Središču kot predsednik pripravljalega odbora KP za ptujski okraj. Smernice in namen KP je navzočim tolmačil v izčrpnem referatu podpredsednik KP g. Vladimir Kreft iz Sv. Jurja ob Ščavnici.

Po živahni debati, v katero so posegli zastopniki nekaterih krajev, je bil izpolnjen odbor. K delu so se pritegnili tudi starejši sodelavci, ki na vsej črti odobravajo aktivno delo mlade generacije in hočejo tej generaciji svetovati z

dragoceni izkušnjami ter ji nesplošno pomagati, da popravi vse napake, ki so bile storjene in ki so tako hudo prizadele zlasti slovensko podeželsko ljudstvo.

Ker se je pokazala potreba tudi po ožjih sestankih krajevnega značaja, h katerim bi bila pritegnjena širša vaška in krajevna skupnost, je pričela KP pripravljati tudi krajevne sestanke. Tako sta bila preteklo nedeljo dva taka sestanka v St. Janžu na Dr. polju in v Hajdini, ki sta odlično uspela in spet pokazala, kako si ljudstvo želi složnega in koristnega gibanja, ki bo ljudi spajalo, jih učilo spoštovati vsakogar, ljubiti domovino in državo ter neomajno stati na braniku svojih interesov in svoje narodne usode. Oba sestanka je vodil agilen podpredsednik KP g. Vladimir Kreft, ki ne štedi s trudom, ki ga terja koristno delo za narod in ljudstvo, ki odobrava in s srčnimi simpatijami podpira gibanje „Kmetijske prosvete“.

Azil za jetične v Celju

Celje, 21. aprila. Na nedavni seji Protituberkulozne lige v Celju so med drugim razpravljali tudi o gradnji posebne oddelke za jetične pri celjski bolnišnici. Azil za tuberkulozne je v Celju zelo potreben, ker so ti bolniki navezani samo na izven celjske zdravstvene zavode. Že pred leti je PTL

v Celju votirala za gradnjo posebne oddelke za jetične bolnike 100.000 din, vendar pa do uresničenja važnega načrta iz nerazumljivih vzrokov ni prišlo. Te dni pa je PTL v Celju posredovala pri bankni upravi, da se vprašanje gradnje azila za jetične v Celju premakne z mrtve točke.

Težkoče tekstilne industrije tudi drugod

Celje, 21. aprila. Težkoče, s katerimi se bori mariborska tekstilna industrija, so sedaj nastopile tudi v Celju, Laškem in pri Sv. Pavlu pri Prebolu. Vse tovarne čutilo veliko pomanjkanje surovin. Tekstilna tovarna „Lava“ v Laškem, ki jo vodi g. Gerkman, je dobivala volno iz Argentine. Zaradi devizne politike Narodne banke je uvoz volne iz neklinjske Argentine ustavljen. Zaradi tega je prišla tovarna v težek položaj. Prav tako je tudi v Kudiševi tekstilni tovarni v Celju in v Sv.

Pavlu pri Prebolu v Savinjski dolini. Povsod grozi zaradi pomanjkanja surovin zmanjšanja obrata, kar bo seveda občutilo tudi delavstvo.

Nič ni čudnega, če se vsa tekstilna industrija seli iz Slovenije proti jugu, kjer je lažje dobiti devize in surovine. Slovenija bo s tem zelo prizadeta. Zato naj merodajni činitelji za vsako ceno preprečijo izseljevanje naše tekstilne industrije. Omogoči naj se nabava surovin, kar bo dalo delavstvu novo veselje do dela.

Krvav dogodek v Dramljah pri Celju

Celje, 21. aprila. V neki gostilni v Dramljah pri Celju je snoči mirno popival 42 letni posestnik n. klobučar Franc Florjan iz Sv. Jurja ob J. Z. Ko se je Florjan mirno razgovarjal v svoji družbi, je pil pri so-sednjih mizi neki njegov znanec M. iz Sv. Jurja. Okoli 8. ure zvečer pa je njegov sovaščan M. nenadoma pristopil k Flor-

janu in mu brez besede porinil nož v trebuh, da mu ga je skoraj razparal.

Ves v krvi se je težko ranjeni klobučar nezavesten zgrudil na tla. V gostilni je nastala prava panika. Ljudje so se razbežali. Prišli so orožniki in aretirali storilca. Nezvestnega Florjana pa so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer so mu s takojšnjo operacijo rešili življenje.

o Premestitve učiteljev. Premeščeni so bili po odloku prosvetnega ministrstva naslednji učitelji: Ana Štern iz Tinja v Slov. Bistrico, Stevanija Ferlež iz Sol v Želmeje, Dušan Lenšček iz Zavrča v Zdobje, Olga Klun iz Belih vod v St. Janž pri Dravogradu, Francišek Jernej iz Radmilca v Celje, Marija Fabijani iz Turja v Jasinino, Bogomir Gorinšek iz Turaljeva (vrdarska banovina) v Tišino, Oresta Košumik iz St. Janža v Sp. Sv. Kun-go-o, Jakob in Marija Meško iz St. Ruperta v Črešnjec, Panči Zurnan iz Pristave v Rogasko Slatino, Janko Zurnan iz Sv. Križa v Smarje, Danijel Perentič iz Sv. Križa v Pristavo, Josip Tavčelj iz Prama v Ljubljano, Justina Pipen iz Senca v Smartno, Stanko Svete iz Golega v Zalog, Martin Čander iz Hrastrnice v Ljubljano, Ludvik Mašat iz Luč v Pragersko.

o V. jugoslovanski protituberkulozni kongres bo v kopališču Lipik od 28. do 30. maja. Udeleženci se naj prijavijo Protituberkulozni zvezi v Ljubljani najkasneje do 22. aprila. Prijava za udeležence znaša 100 din. za družinske člane pa po 60 din. Na kongresu bodo protituberkulozna predavanja.

o Uvoz poljedelskih strojev. Preteklo leto se je v našo državo uvozilo za 51.808.000 din vrednosti poljedelskih strojev. Od te vsote odpade na Nemčijo din 30.310.000 in na bivšo CSR 10.070.000 din.

o Izvoz lesa v Nemčijo. Te dni so v Würzburgu v Nemčiji pogajanja med na-

šo in nemško lesno delegacijo. Razgovori se sučejo okoli izvoza našega lesa v Nemčijo za nadaljnega pol leta. Nemčija je pristala na neznatno zvišanje cen našega lesa, in to za 1 marko pri 1 m³.

o V. svrhu preprečitve prenašanja kapitala čez mejo je finančni minister izdal odlok, s katerim prepoveduje uvažanje tisoč, pet sto in sto dinarskih bankovcev v našo državo. Mnogi prinašajo ali pa pošiljajo svojem ob povratku v državo jugoslovanske efektivne bankovce. Zato se zainteresirani obveščajo, naj sporočijo vsem, s katerimi imajo v inozemstvu zveze, naj jim pošiljajo denar v tujih valutah (dolarjih, frankih, funtih itd.), nikakor pa ne v efektivnih dinarskih bankovcih, ki se bodo redno odvzemali in stavlili na blokiranje račune brez možnosti skorajšnje uporabe.

o Sv. Miklavž pri Ormožu. V Maribor sta se odselila v zaslužni pokoj tukajšnji dolgoletni šolski upravitelj g. Drago Pinterič in njegova žena ga. Marica Pinterič. G. Pinterič je služboval pri Sv. Miklavžu celih 35 let. Razširil je šolo ter bil s svojo ženo vred zelo agilen pri tuk. društvenem in prosvetnem delu. Občina je vrlenu upravitelju podelila častno občanstvo.

o V stojnice na ljubljanskem trgu so vdrla neznani tatovi in odnesli blaga za okoli 4000 din. Policija je že prišla nekega F. Zabajka in njegovega tovariša v Kranju.

o Izvoz svinj v Nemčijo. Na podlagi nemškega kontingenta je za april ponovno dovoljen izvoz svinj v Nemčijo. Tr-

govinski minister je odredil ceno 10.50 franko Dumaj.

o 40-dnevna klavzura za izvoz goveje živine v Italijo. Goveje živine, ki bo uvožena v Italijo ne bo treba več cepiti s cepivom, ampak bo treba pri izvozu iz naše države predložiti potrdilo, da ni bilo v kraju, od koder prihaja živina, zadnjih 40 dni nobene živinske bolezni.

o Nesreča orožnika. 27-letni orožnik Radomir Janković iz Marenberga je padel tako nesrečno na svojem službenem obhodu, da si je zlomil desno roko in več reber.

Celje

c. Koroški borec na Oplenac. Krajevna organ. Legije koroških borec v Celju sporoča svojim članom, da je potovanje na Oplenac brezplačno. Člani izven Celja, ki žele potovati na Oplenac, naj se javijo najkasneje do 26. aprila pri svojih poverjenikih. Člani iz Celja in okolice pa v tajnosti pri g. Muleju na Dečkovem trgu 3.

c. Seja celjskega mestnega sveta bo drevi ob 18. uri v mestni posvetovalnici. To bo prva seja pod novim celjskim županom g. dr. Alojzajem Voršičem. Na dnevnem redu so poročila odborov in dopolnilne volitve mestnega sveta.

c. Dežurna zdravniška služba za OUZD. Za člane OUZD v Celju ima v nedeljo dežurno službo zdravnik dr. Cerin.

c. Zakaj je meso v Celju drago. Pišejo nam: „Z ozirom na dopis v „Večerniku“ z dne 18. t.m., zakaj je meso v Celju tako drago“, se čutim kot član mesarskega združenja v Celju dolžnega odgovoriti na to vprašanje. Res je, da je meso v Mariboru kg po 6 do 8 din, toda od mrsavih krav, prvostopenjsko volovsko meso pa je v Mariboru po 10 do 12 din kg kakor pri nas v Celju. V Ljubljani pa stane kg prvostopenjskega volovskega mesa po 12 do 14 din kg. Kdor bi rad vedel, zakaj je meso v Celju tako drago, naj si pogleda tržne cene živine v Mariboru, Celju in v Ljubljani, pa bo videl, da so cene živine v Celju najvišje. Zato je tudi meso tako drago. I. L., mesarski mojster v Celju.

c. Vsakoletni pevski koncert gimnazije in meščanskih sol v Celju bo v nedeljo, dne 30. aprila ob 5. uri popoldne v mestnem gledališču. Vstopnice se dobe v omenjenih solah in v Slomškovi tiskovni zadrugi.

c. Usoden padec s kolesa. Ko se je peljala 17 letna šiviljska vajenka iz Letuša z dela na kolesu domov, je na nekem klanecu zaradi napake v za-

vori padla s kolesa in si zlomila levo roko. Ponesrečenko so prepeljali v celjsko bolnišnico.

c. Naš zastopnik bo te dni obiskal mnoge Celjane in okoličane in obrazložil, zakaj naj si naročite „Večernik“, ki je najboljši nepristranski dnevnik ter tudi najcenejši. V Celju in okolici dostavljamo naš list na dom. Vsak naročnik „Večernika“ bo od 1. maja zavarovan za primer smrtne neizgode. Mesečna naročnina je samo 12 dinarjev. Naročite ga lahko pri zastopniku, pri našem kolporterju ali pa v uredu inštituta in upravi, Celje, Prešernova ulica 3/II, telefon 280. Tu se sprejemajo tudi mali in veliki oglasi ter dopisi.

c. Zanimiv pogreb v Laškem. Laščani so se te dni čudili velikemu pogrebu neke ugledne meščanke. Med pogrebi so bili sami tujci, Laščanov je bilo prav malo. Bilo je tudi mnogo krasnih vencev, ki pa so imeli večnoma tuje napiske.

c. Vojaški novinci z juga so te dni vzbujali po celjskih ulicah mnogo pozornosti. V večernih urah so doneli po ulicah od kolodvorov sevdah. Med vriskanjem je iz grl naših južnih bratov privrela tudi topla narodna pesem.

c. Rakele v Laškem. V sredo zvečer so trije naduti mladenci z bližnjega grčiča nad Laškem spustili v zrak tri rakele. Storiči so dobili za svoje revnostno delo zasluženo plačilo.

c. Novi občinski moške. Kakor smo zvedeli, bodo na nocojšnji seji mestnega sveta v Celju izvoljeni za pravnega referenta dr. Mlinar, za finančnega referenta Černelč, za gradbenega referenta pa Anton Fazarinc.

»Pravilo, da ste šele polagoma postali veliki, gospod generalni direktor!«
»Seveda, ob rojstvu sem tehtal samo 3 kg!«

Maribor

Obrtniki v borbi proti kaznilnici in občini

Obrtniki pravijo, da se je moška kaznilnica razvila v pravo industrijsko velepodjetje

Vprašanje sušmarstva moške kaznilnice v Mariboru postaja iz dneva v dan bolj pereče. To dni so se znova sestali uprava Slovenskega obrtnega društva in predsednik obrtniških združenj v Mariboru, da pokrenejo zadevo s tiste mrtve točke, s katere se nikakor ne da premakniti. Zadnja leta se je mariborska moška kaznilnica razvila v pravo industrijsko velepodjetje, ki ima zaposlenih preko 300 ljudi v svojih obratih. Tako ima po neki statistiki zaposlenih v mizarski stroki 80—90 pomočnikov in vajencev, v krojaški 60—70, v čevljarški 40—50, v ključavničarski 16—20, v knjigovezniški 70—80, v metlarski 8—10 in v tkalski 20—30 pomočnikov in vajencev. Vsi ti obrati so izpolnjeni z najmodernejšimi stroji. Če na drugi strani vzamemo število mariborskega in tudi okoliškega obrtništva, vidimo, da odtelata ono, ki »sušmarje« v kaznilnici, doberšen procent obrtništva, ki se mora iz dneva v dan pehati za kruh in plačevati

davke. Pri takem sorazmerju je seveda povsem zgrešeno stališče pravosodnega ministrstva, ki je v nekem svojem dopisu Slovenskemu obrtnemu društvu v Mariboru pisalo, da kaznilniški obrati ne škodujejo tukajšnjemu obrtništvu.

Na drugi strani je res, da delajo v kaznilnici ceneje kakor obrtniki, zadnje pa zaradi tega, ker ne plača kaznilnica nobenih davkov. Če bi hotel obrtnik konkurirati s kaznilnico, ne bi smel plačevati davkov in na drugi strani ne bi smel vzdrževati družine itd. Predsednik kovinarskega združenja g. Kumer je ob tej priliki poudaril, da 30% mariborskih obrtnikov ne more več poravnati davkov zaradi sušmarstva in radikalno predlagal, naj davčna uprava onim obrtnikom, ki ne morejo več poravnati svojih davčnih obveznosti, davke kratkoročno sploh črta. V interesu obrtništva in vsega našega gospodarstva, ki ga v veliki meri s raznimi davčninami naše obrtništvo vzdržuje, pa bi bilo potrebno, da

se na kak način in to čimprej uredi neznosno stanje, ki ga ustvarja za mariborsko in okoliško obrtništvo tukašnja kaznilnica.

V nadaljevanju se je na zborovanju razpravljalo o mestnih podjetjih, ki s ključavničarskimi, kleparskimi in mizarskimi deli posegajo v delokrog obrtništva. Znano je, da se gotova dela pri občini soloh ne razpisujejo več. Občina s tem samo ubija tistega svojega občana, ki mora plačevati vsemogoče trošarine, in ki prav zaradi tega sušmarjenja mestne občine teh trošarin ne more več plačevati v taki meri, kakor bi jih moral.

Prav tako močno škoduje obrtništvo sušmarjenje delavcev državnih železnic. Znanji si pomagajo s priložnostnimi deli zaradi tega, ker imajo preslahe plače.

H koncu je bila izdana resolucija, ki podčrtava, da se naj javnopravna podjetja ne vtikajo v posle svobodnega obrtništva.

ureditev cest v Radvanju. Ta načrt se vedno spreminja in izpopolnjuje. Njegova osnovna črta bo nova poljska cesta, ki bo vodila od gostilne Mandl v Radvanju na Studence. Občani želijo, da postane vsaj del načrta iz besed mesa, kajti nove naselbine v občini se širijo in s njimi rastejo prometne potrebe kraja.

Kaj si želi Radvanje?

S toplimi dnevi prihaja čas, ko bodo dan za dnevom obiskovalce množice izletnikov Pohorje in okoliške gostilne. Večina teh prihaja iz Maribora in preko Radvanja. Izletništvo je tu eden najvažnejših problemov in temu se posveča mnogo premalo ali celo nič pažnje. Občina Radvanje nima niti voza za škropljenje ceste, da morajo pešci požirati oblake prahu izletnikov, ki se vozijo z avti. Prav glasno pa kličejo po večji skrbi poljske in pohorske poti, ki jih posetniki ne morejo razširiti in regulirati na lastne stroške. V korist tujkega po-

meta bo, če se zavzame za to banovina, ki ji je radvanjska občina na sprazhalno položaj odgovorila, da so v občini brezposelni, ki bi jih bilo treba zaposliti.

Že nekaj let se sestavlja v mestnem regulacijskem načrtu tudi načrt za pre-

Nočna avantura iz veselja do sporta

28 letni hlapec Ferdinand Kramer pri Alojzu Senici v Kneza Kocelja ulici je okrog 10. ure ponoči sedel na tovorni avtomobil avtoprevoznika Franca Baumana iz Pobrežja, ki ga je imel spravljeno na Seničevem dvorišču in se s njim odpeljal po mestu. To je storil kljub temu, da ne zna ravnati z avtomobilom. Nekaj časa se je vozil po mestu in prav lahko bi prišlo do kake težje prometne nesreče. Ko se je pa vrnil s tovrnim avtomobilom na Seničevo dvorišče je pri obračanju avtomobila zadel v plot, pri čemer je odlomil prednji odbijač, poškodoval vrata hladilnika in odtrgal spojke stranice.

Lastnik avta je predrznega hlapca prijavil na stražnike. Kramer je bil zasilan ter se je izgovarjal, da se je odpeljal z avtomobilom, da bi ga preizkusil in ker ima veliko veselja do sporta.

Upoštevajte tudi podeželje!

ZANIMIVO FRANCOSKO PREDAVANJE. — TAKIH STIKOV SI ŽELIMO ČIM VEČ.

Pod okriljem francoskega krožka je sinoči prof. Jean Lacroix, lektor na ljubljanski univerzi, predaval o vlogi province v sodobni francoski književnosti. Uvodoma ga je pozdravil sen. dr. Ploj, nakar je prof. Lacroix kot prvo dejstvo konstatiral, da se tudi pri nas dela napaka s postavljanjem enačbe: Pariz = Francija. Noben francoski režim ni toliko skrbel za decentralizacijo kot vprav tretja republika. „Sončni kralj“ Ludvik XIV. je n. pr. pošiljal svoje dvorjane, ki se jih je naveličal, v province. Leti so obhutili to „kazen“, kot izobčenje iz družbe in pošiljanje v peklo. Dolga stoletja sta dvor in Pariz predstavljala Francijo, šele romantizem 19. stoletja je položaj izpremenil. Pri Slovanih se je zbudila narodnostna zavest, pri Francozih zanimanje za provinco. Francoski pisatelj, ki včasih ni izdal svoje knjige v Parizu, je bil pozabljen. Danes so se prilike zelo izpremenile. Francosko politiko vodijo

provinciaci in pravo mnenje Francije razvidi iz provincialnih časnikov in ne iz pariških. Zanimivo so tudi politične prilike v francoski provinci: v Bretagni n. pr. stojijo rojalisti in komunisti na isti poti kar se tiče podpiranja bretonske. Končno je predavatelj omenil še dolgo listo pisateljev, ki se jih tudi našim poznavalcem blagolomne francoščine izplača citati; da omenimo samo najvažnejše: Barres, Van den Mersch, Maupassant, Flaubert, Maurois, Loti, Le Braz, Mauriac, Pagnol, Giono, Renard in Verhaeren. V teh časih, ko se bi tudi naši javnosti s raznih strani hotelo staviti zaočnike, je pomnilo predavanje prof. Lacroixa svetel utrinek na temnem nebu. Upati je, da bo takih utrinkov vedno več.

Posredovanje za tekstilno delavstvo

Finančni minister je sprejel včeraj deputacijo slovenskih oblasti, v kateri sta bila tudi naš ban in mariborski župan dr. Juvan. Deputacija je posredovala pri finančnem ministru zaradi dostave potrebnih deviz tekstilni industriji v Sloveniji ter obenem poudarjala, v kakšni nevarnosti se nahaja naše delavstvo zaradi neprestanih grozečih odpuštov. Finančni minister Duričić je obljubil deputaciji, da bo posredoval pri Narodni banki zaradi deviz. — V interesu vsega obmejnega prebivalstva in tuk. prilik bi bilo, da se zadeva glede deviz čimprej uredi.

HEROSTRATI UNIČILI ZA NEKAJ DINARJEV ZGODOVINSKO NAJDBO

Pred kratkim so na Tezmem odkrili v betnavstki gramoznici protestantsko grobišče iz 16. stoletja. V grobnici so našli delavci 3 okostnjake, orožje in razni nakit. Poleg te grobnice so zadeli delavci še na en grob z ohraneno bronasto krsto. Zvedelo se je, da so neki herostрати razrezali krsto iz tenke bronaste pločevine ter prodali kose bron za 27 din. Zaradi uničenja krste so bila raztrgana tudi oblačila, ki so bila v krsti. — Vsekakor bi bilo potrebno, da se bodoče take najdbe takoj zaščitijo pred podobnimi herostratskimi uničenji.

OBISČITE RAZSTAVO ŠTAJERSKIH LIKOVNIH UMETNIKOV!

Razstava štajerskih likovnih umetnikov, na kateri razstavljajo gg. Borut Hribar, Karel Jirak, Maks Kavčič, Ivan Kos, France Mihelič, Zoran Mušič, Albert Sirk, Alojz Sušmelj in Zlatko Zel 46 svojih del, med njimi olj, portretov, gvašev, akvarelov, litografij in risb, je odprta vsak dan od 8. do 18. ure. Ker bo razstava odprta predvidoma samo do 26. aprila, je potrebno, da si vsak čimprej ogleda razstavo, na kateri se nahajajo zelo močne ustvaritve.

V v kotel vreje vode je padev v delavnici državnih železnih delavcev Kelbi Jakob, star 35 let, doma iz Limbuša. Ko je hotel odstraniti nekaj desk, mu je sporsdrnilo in izgubil je ravnotežje. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Umrl je v Milinski ulici 88letni upokojeni nadspredovnik državnih železnih g. Karel Kramberger. N. p. v m.!

M. Občni zbor Umetniškega kluba bo v nedeljo 23. aprila pri Orlu.

m. Z Abrahamom se srečuje daues znani mariborski gostilničar R. Starman, zakupnik „Tržaškega dvora“ na Tržaški cesti. Mož, ki ga je njegova vesela narava ohranila mladostno svežega, se je ob prevratu boril kot Mastrov borec.

m. V včerajšnji oceni komornega koncerta se je vrnila tiskarska napaka. V 26. vrsti postavi mesto literarna — linearna zamisel.

m. Obležal pred magdalensko cerkvijo. Sinoči je našel policijski stražnik Leskovar pred magdalensko cerkvijo brezposelnega natakara Stefana Toia. 26-letnega Toia so propeljali z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer so ugotovili, da je obležal zaradi revmatizma.

m. Učenka pobegnila od doma. Železničar Edvard Felzer iz Praprotnikove ulice v Krčevini je prijavil na policijo, da je pobegnila od doma njegova 15-letna hčerka Ottilija, ki je hodila v 2. razred meščanske šole. Dekle pogrešajo že od nedelje.

m. Nogo si je zlomil predpretekle noč, ko je bil na Piramidi zelo živahno, dijak Ostoj Durjava. — V Jezdarski ulici si je zlomil nogo tkačev otrok Vabiš Raimund.

m. S petrolejem in terpentinom se je polil in dobil opekline po celim hrbtu slikar Minko Ortan iz Hoč, ko je nosil domov v nahrbtniku te potrebščine.

m. Skupil jo je. Sinoči je bil na kolodvoru pri blagajni pregotobeseden mehanik Bregant Jurij iz Tezna. Neznane je udaril in težko poškodoval po glavi.

* Sokol Maribor II. Pobrežje priredi v nedeljo, 23. aprila t. l., ob 20. uri v Sokolskem domu na Pobrežju Telovadno akademijo. Vljudno so vabljena vsa društva in cenj občinstvo.

* Moderne budilke že od 65.— din dalje, tudi na obroke brez zvišanja cen, pri M. Igerjev sin, juvelir, Gosposka 15.

* Le še jutri v soboto do 10. ure sprejema »Putnik« Maribor prijave za užitek poln izlet z udobnim avtomokrom po krasnih Slov. goricah. Vožnja le 50 din. m. Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Orlu, Glavni trg 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Roku, vogal Meljske in Aleksandrove ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino. Danes krasen film o ljubezni. Tajstvena romanca. Trude Marlen, Willy Eihberger.

* Kino Esplanade. Sijajni francoski film izredno lepe vsebine, režije in igre „Zapor brez rešetk“.

* Kino Union. Do vključno ponedeljka. senzacijski film »Beli Satan« (Hadži Murat). Napeta vsebina!

* Zvočni kino Pobrežje 22. in 23. aprila zelo zabavni film »Naša mala Petera«, v glavnih vlogah Traudl Stark, Hörbiger Andergast.

Borzna poročila

Devize. Ljubljana. Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Berlin 1776.12—1793.88, Bruselj 743.50—755.80, Curih 955—1005, London 207.10—210.30, New York 408—4168, Pariz 116.92—119.22, Trst 232.95—238.05.

Effekt. Zagreb. Drž. papirji: vojna skoda 437—440, 6%, dalm. agrarji 86 bl, 7% inv. pos. 89 bl, 7% Blair 87 bl, 8% Blair 96 bl, Delnice: PAB 216 bl, Trbovlje 175—180, Jadranska 350 bl.

Od 1. maja dalje bodo „Večernikovi“ naročniki za din

10.000.-

ZAVAROVANI

za primer smrtne nezgode. Čitate sobotno-nedeljski „Večernik“!

Kultura

Zagrebsko kulturno pismo

Zivičeva »studija« »Hrvati u Kranjskoj«, ki je izšla v »Hrvatskem dnevniku«, se sedaj valja kot zaseben ponatis po zagrebških knjižarnah. »Večernik« je imenovanemu »znanstveniku« že odgovoril. Brez zveze s tem je potrebno nasloviti nekaj besed na ono neznatno, a »pripajo« agrarnemu kasto, ki ustmeno ali pismeno prodaja svoj paranoični šovinizem že dvajset let in ne čuti vsaj najelementarnejše odgovornosti, ko ne priznava drugemu narodu njegove osnovne oznake, njegovega pravega narodnega imena. To skrajšano glomabevstvo ki s poštenim hrvatskim kmetiskim narodom nima nič skupnega, razen da ga ta narod usmiljeno krmi, prehaja s svojim izživljanjem na vzhod in zahod že v nekako patološko megalomanijo. Ta mongoloistična druhal, ki je pred kratkim tulla po zagrebških ulicah proti dr. Mačku, misli da ima monopol za izživljanje in sramotenje vsega, kar predstavlja osnovo kulturne in politične eksistence kakega naroda. Časi so prenesli, da bi bila usoda Slovencev odvisna od teh cesarsko-kraljevih dunajsko-budimpeštanskih relikvij. Slovenci smo molčali in potrpežli do skrajnosti, kar je preveč pa je preveč. Slovenska hrbenica je sicer melika, a še daleč ne tako, da bi se upoizabala pred to agrarnemu kundu.

Naša rojakinja Zinka Kuncuša se je vrnila iz Newyorka, kjer je pela s slavnim Benjaminom Gigliem. Kuncuša se razvila v enega največjih sopranov sedanosti. Za newyorskó metropolitansko opero je angažirana še za dve sezoni. Medtem pa bo pela tudi na milanski Scali, na Toscaninijevu izrecno željo v Londonu (na izvedbi Beethovnové Misse solemnis) dalje na svečanih igrah v Luzernu, nato pa v Amsterdamu, Rimu, Parizu (»Turandot«, dirigira L. Matačić) itd.

Zagrebsko gledališče je priredilo prvo predstavo za kmete. Igrali so opero Krste Oda ka »Dobrica pleše« iz medmurskega kmetijskega življenja. Ta zdravja misel, pritegniti tudi podeželje v kul-

turne »privilegije« mesta, zasluži priznanje. Pri nas, kjer smo v tem pogledu daleč pred Hrvati, to nalogo uspešno izvršujejo naši množični podeželski odri.

Hrvatski kmet krepko popravila ostanke tisočletnega suženjstva. Poročila, ki prihajajo iz posameznih krajev o pobijanju nepismenosti, so v glavnem dobra. Žal so razmere v gospodarskem pogledu v mnogih krajih (n. pr. Dalmatinskem Zagorju) katastrofalne, pa delo resno ogražajo. Morda bo nova ureitev države prinesla izboljšanje, toda še tako idealna politična koncepcija ne daje garancije za adekvatno ekonomsko in kulturno življenje. Vsekakor pa je dr. Maček, po očetu naš rojak, v tem oziru pravilno usmeril kulturni razvoj hrvatske vasi. Bolje je videti stvari take kot so, ko pa zatekati se zaradi žalostne sedanjosti v meglene teorije o preteklosti.

V aprilski številki »Pečata«, leposlovnje revije, ki jo izdaja »Biblioteka neodvisnih piscev« se Miroslav Križič, največji hrvaški pisatelj, energično zavzema za Cankarja z ozirom na Kraigherjevo diagnozo. Mislim pa, da pri nas vendar ni kulturna zavest tako nizka, da bi kak kreten iz tega koval srebrnike za svojo stranko.

V Zagrebu prikazujejo prvovrsten pedagoški film »Deca ulice«. Glavni akter je mlad duhovnik, ki se praktično zavzame za mlade ulične izgublence. Film ima zelo realno koncepcijo ter odkriva vse težkoče, na katere naleti vzgojitelj ob takem poskusu. Film pa ima dandanes, ko stojimo morda tik pred katastrofo, še posebno vrednost: nazorno odkriva vso bedo naše civilizacije, ki čaka na vse drugačne voditelje, kakor pa se ji ponujajo.

Danilo Viher.

Mariborsko gledališče

Petek. Zaprti.

Sobota ob 20.: »Potopljene svet«. Premiera. Red B.

Nedelja, ob 20.: »Dijak prosljak«. Znižane cene.

Sport

ISSK Maribor dobi moderen stadion

ZADRUGA »MARIBORSKI STADION« JE KUPILA 18.000 KV. METROV ZEMLJIŠ. RIBOR JE IN OSTANE TAM, KJER MU JE MESTO. — JUBILEJNI 20. OBČNI ZBOR —

V napolnjeni loviski sobi hotela »Orlel« je polagal večerj račune o svoji zadnji poslovni dobi ISSK Maribor. Otvoril in vodil je zborovanje dolgoletni predsednik kluba dr. Stanko, ki je uvodoma pozdravil zastopnike društva ter organizacij in tiska ter prečital brojavne pozdrave in in čestitke prijateljev kluba izven Maribora. Podal je kratek historiat klubovega razvoja, v katerem je najpomembnejša ugotovitev, da se je ISSK Maribor končno rešil dolgov, ki so mu toliko časa ovirali razvoj.

Iz poročil tajnika Miheljaka in blagajnika ravn. Loosa je razvidno, da je klub tudi v preteklem letu predvsem radi pomankljaja igrišča omejil svoje delovanje le na nogomet, tenis in zimski sport, da pa je poleg tega ostal zvest tudi ciljem, ki so jih kluba zastavili njegovi ustanovitelji. Notranje delovanje je potekalo v znamenju sportne vzajemnosti in tovarništva, odnosi z drugimi društvi in sportnimi forumi so bili vedno kar najboljši. Preko zime je klub polagal vso pažno družabnemu delu svojega programa v odlično uspehi »Gala reduli« in klubovih cikanjah. Iz gospodarskega in blagajniškega poročila je razvidno, da je ISSK Maribor saniran, predvsem po zaslugi nemurnega strokovnjaka ravn. Loosa, pa tudi posamezni odseki so se kljub težkim gospodarskim prilikam vzdrževali skoro sami, posebej velja to za nogomet, ki je bil nekoč vedno vzrok glavnih izdatkov. Teniški odsek letos radi deževnega vremena ni bil tako aktiven kakor običajno, ostali pa so klubi zvesti vsi njegovi dobrotniki, kakor Mariborski teden in skoro vsi mariborski tovarnjari in industrije. Klubovo premoženje znaša nad 150.000 din.

Nato so podali bilanco dela načelniki posameznih odsekov. Teniskemu odseku (ravn. Babič) lanskega sezone ni bila bogve kako naklonjena ter je tudi materialno slabše odrezal kot obično, razpolaga s 67 igralci, ki predstavljajo homogeno ekipo enakovrednih moči. Več uspehov so priborili nogometaši in zimski sportniki, kakor sta poročala njihova neutrudljiva načelnika mr. Maver in Vek. Golubovič. Njihovi uspehi pa bi bili še mnogo večji, ali bi nogometaši razpolagali z igriščem ter zimski sportniki s planinsko kočjo na Pohorju. Prvo nogometno moštvo je odigralo 28 tekem z razliko golov 61:53 v svojo korist ter trenutno tekmuje v podveznem finalu. Največ tekem je odigral Kirbiš Josip (34), najuspešnejši strelce je bil Tičar (11). Junjori so si osvojili naslov prvaka Maribora. Zimski sportniki so organizirali nebroj prireditev. Najboljši njihov uspeh v pretekli sezoni je osvojitve banov »prvenstva v štafeti 4 krat 10 km. Najuspešnejši tekmovalce je bil Fanel.

V jubilejnem govoru je dr. Vauhnik pomnil, da je klub radi težkih prilik prišel v obdobje svojega 20-letnega na prav skromen način, predvsem radi pomankljaja igrišča. Podal je zgodovino klubovih naporov za novo igrišče. Ker mestna občina ni pomagala klubu do novega primernega sportnega prostora, so se klubovi prijatelji iniciativno organizirali. Večernji dan je važen mejnik v slovenskem obmenjem sportu, kajti na ta dan je bila sklenjena kupna pogodba, s katero je »Mariborski stadion« kupil 18.000 kv. metrov zemljišča ob Koroški cesti s pomočjo sportnega mecenarja mr. Mavrija, »klubskega prijatelja števil. 1«. Sportniki pričakujejo, da bodo poklicani čimprej, v prvi vrsti pa

mestna občina, podprli privatno akcijo s tem, da bodo čimprej pomagali zgraditi na kupljenem zemljišču reprezentativen stadion.

Po razrešitvi staremu odboru je bila izvoljena sledeča uprava: preds. dr. Stanko, Franjo, podpreds. ravn. Rodošek, Franjo in dr. Vauhnik, Miloš, tajnika Miheljak Viljem in akad. slikar Musil Stan-ko, blagajnika ravn. Loos Josip in Stan-ko Grbec, gospodarja inž. Baran Jože in arh. Vidic Riki. Načelniki odsekov: nogomet mr. Maver Ciril, tenis ravn. Babič Franjo, zimski sport Golubovič Vekoslav, Odbojniki: Guštin Julij, Desnica Anton, Zora dr. Ravnikova, dr. Stane Lutman, Koštomaj Stanko, Voglar Srečko, dr. Kafurja Krljo. Namestniki odbornikov: veleindustrialec Hutler Josip, drog. Kane Maks, dr. Marinič Fran, Serec Josip, ravn. Zupaneč Florjan. Nadzorni odbor tvorijo: Pogačnik Bogdan, veletrg. Mastek Franjo in ravn. dr. Josip Tominešek, v častnem razsodišču pa so dr. Rudolf Ravnik, dr. Leopold Bošnjanič in dr. Stanko Štor.

Izvoljena je bila torej po večini stari uprava, kar je gotovo velike važnosti, kajti znano je, kako veliko vlogo igra baš v sportu kontinuiteta v delu, ki je mogoče le, ako se delavci ne menjavajo preveč pogosto. ISSK Maribor načenja s tem svoje tretje desetletje, ki ga lahko mirno imenujemo dekado brez dolgov in dekado velikih uspehov. Pri slučajnostih so se izpregovorili zastopnik OO Bergant Evgen, ravn. dr. Tominešek, mr. Maver, zastopnik MZSP in SPD Zorut Ludvik ter dr. Ravnikova. Naj se uresniči besede ravn. dr. Tomineška, da bo dobiti naslov: Prvi slovenski sportni klub Maribor svoj dvojni pomen, da ne bo le prvi, ki je oral sportno ledino na severni meji, temveč naj postane tudi prvi reprezentant slovenskega sporta, prvi tudi v sedanjih prilikah.

ISSK Maribor : SK Kranj

ISSK Maribor bo v nedeljo ob 15.30 pozdravil na Rapidovem igrišču simpatično moštvo SK Kranja, ki si je preteklo nedeljo z nepričakovano zmago nad SK Željeznikarjem priborilo vstop v podvezni semifinal. Kdor je gledal nedeljsko tekmo, ve, da gostov ni podcenjeval, čeprav se v prvem podveznem razredu nimajo tako stare tradicije, kakor mariborski klub. Igrajo lepo nogomet, njihova glavna odlika pa je velika poštovanost in disciplina. Tudi Mariborčani bodo postavili svoje najboljšo enajstoročje, ki razpolaga s močnim orožjem proti gostom v nizki igri, ki Krajčanom ne konvenira. Obeta se nam torej zopet lepa nogometna tekma, ki bo gotovo privabila številne gledalce. V predigri se bodo srečali ob 14.30 junjori Maribora in Slavije.

DVE MOŠTVA ŽELJEZNICARJA NA GOŠTOVANJU

SK Željeznikar bo v nedeljo gostoval z dvema moštvoma izven Maribora. Prvo moštvo bo nastopilo v Celju proti SK Celje, druga enajstoročja pa bo nastopila v Varazdinu proti SK Slobodi. Radi omejenega gostovanja je še klub tudi spoznamel s SK Rapidom, da se preloži nedeljski jun. prv. tekma Rapid — Željeznikar.

S Tekmo Maribor — Kranj bo sodil ss. g. Veble (Kopje) po sporazumu klubov s ISSK Maribor bo te dni zaključil gostovanje zagrebškega Gradjanskega za 18. maj v Mariboru.

Sah

Mednarodni turnir v Margateu

KERES IN FLOHR SAMA PREVELA VODSTVO

6. kolo turnirja je končno prineslo nekaj več jasnosti. Keres in Flohr sta se otrešla konkurentov in sama prevzela vodstvo. Če kateremu ne spodleti, potem je zelo verjetno, da si bosta bratsko razdelila prvo in drugo nagrado. Capablanca, ki igra manj podjetno, pa bosta »prepuslila« 3. nagrado. V tem kolu je Flohr v zelo natančni obrambi španske partije kmalu nadigral Sergeanta, ki je moral po 38. potezi položiti orožje. Keres je z odlično Grünfeldovo obrambo privedel igro proti Golombeku v dobljeno končnico ter zmagal v 60. potezi. Capablanca je odigral zelo medlen remis z Milner-Barryjem, gospa Menčikova si je pogumno priborila proti Thomasu remis, dočim je Najdorf brez težav porazil Waterofta.

Stanje po 6. kolu: Keres in Flohr 4 in pol, Capablanca in Thomas 4, Najdorf, Sergeant in Milner-Barry 3, Menčikova in Golombek 2, Wateroft 0 točk. Stanje v ostalih treh rezervnih turnirjih: **Turnir A:** Landau in van Scheltinga 5, Raud 4 in pol, Koblenz 4, Prins 3 in pol. **Turnir B:** Saemisch 6, List, Hönlinger ter Opocensky 4 (1), Mulder 4 itd. **Turnir C:** Podhorcer 6 in pol, Mieses 5 (1), Snosko-Borovsky 4 in pol (1), Schenk 4 (1), Sonja Graf 4, Schellhout 3 (1).

Darujte za azilni sklad PRL

FLORENCE RIDDELL:

NEVARNA LJUBEZEN

5. Bëg iz »Modre vile«.
Fenella je posetila »Modro vilo«, kjer je stanoval Arudi ben Gamma, njegova žena Vanda in arabsko dekle Zora. Profu večeru, ko sta sama pregledovali modre liste in se pogovarjali, zaslišata zunaj nenadoma krik. Zavpila je Zora. Nepričakovano ju zgrabita dva Arabca, toda Fenelli uspe pobegniti. Arabci ji je tik za petami, samo malo še, in na mestu bo, kjer je dogovorjena z Derekom. Sama ni vedela, kako se je vse zgodilo, ko se je takoj nato vračala proti vili z Derekom in Kentom. Preiskali so razmetane sobe, ki so pričale o borbi, in našli smrtno blede Vando. Povsod so iskali Zoro, toda zaman. Spoznali so, da so jo Arabci odvedli. Takoj je bila na mestu tudi policija.

6. Vrt pod mesecem.
Večer štirih Evropejcev v »Modri vili« je bil lep in bogat. Vanda je tožila, kako ji mož omejuje življenje in kako hrepeni po domovini. Derek, ki se je čutil v podobnem duševnem položaju, jo je zelo razumel in se ji približal.

Sestajali so se večkrat in delali izlete na rob puščave, tih in veličastne. Arabci ji pravijo »Allahov vrt«.
Dolgi vojaški pohodi po puščavi in naporne vaje so Derekov obraz močno spremenile. Včasih so trajale po več dni in Fenella ga je zaman čakala.
Fenella je bila mnogokrat zamišljena in Vanda jo je spraševala, kakšne skrbi ima. Neprestano je premišljevala, kako bi pomagala Dereku pobegniti. Uslužna Vanda ima je dala na razpolago njuno vilo, kjer sta se lahko sestajala, kadar koli sta hotela.
Derek in Fenella sta se večkrat pogovarjala o Vandi in Kentu, toda nobeden ni nikoli izdal svojih pravih čustev. Ben Gamma je sporočil svoji ženi, da se Hussein, ki je bil šejk, brani vrniti Zoro, skrivši jo globoko v puščavo. Bila je jasna mesečna noč, ko je to pripovedovala svojim gostom, nato pa je predlagala, da bi šli na vrt, igrat se »skrivajnice«.
Odvedla je Dereka v globoko noč, da bi ju Fenella in Kent poiskala. Klicala in

tavala sta za njima zaman.

7. Arabčevi pogoji.

Ko je nekega poznega večera sedela Fenella na svojem balkonu in gledala v skrivnostno puščavsko noč, ji primse natakati kratko pismo: »Pridite takoj k meni, sem bolna. Pošiljam vam svoj voz... V. ben G.« Trenutek nato se je že peljala z Vandim in avtomobilom in njenim šoferjem v noč.
»Modra vila« je bila vsa temna. Fenello je obšel čuden občutek negotovosti in strahu. Zgoditi se je moralo nekaj groznega.
Vandina soba je bila vsa v neredu, polna razlihtih tekočin. Na tleh uzre na rokah in nogah zvezanega Dereka z zamašeni mi usti. Ko se je hotela vreči proti njemu, so ga prestregle silne črne roke in jo odvedle. V sosednji sobi je še videla Vando, zvijajočo se v bolečinah.
Arabec je bil Ben Gamma, ki ga nihče ni pričakoval. »Vaš prijatelj je iz svoje volje prišel v spalnico moje žene,« je dejal Fenelli. »Vidite — pred seboj imate zopet moderen zakonski trikot...« Fenella vsega tega ni mogla verjeti. Zahtevala je od Arabca, naj ju osvobodí.
»Kaj se bo zgodilo z mojo ženo, vam nič mar, usoda gospoda Ellisona je pa v vaših rokah.« Fenella je strmelja. Ara-

bec je pa nadaljeval: »Ali nimate v vašem svetem pismu besed, ki govorijo: zob za zob, oko za oko, ženo za ženo? Vaš mož, vaš prijatelj si je vzel mojo ženo...«

Nobene solze in prošnje niso pomagale. »In če ne privolim?« je vprašala Fenella. »Bo prijatelj v 10 minutah mrtev.« — »In če privolim?« »Bo jutri proste.« — Fenella je omahovala. »Nikar, nikoli na svetu ne stori tega! Naj me ubije!« zaklela nenadoma Derek, ki se mu je posrečilo osvoboditi usta.

V Fenelli je divjala strašna borba. V duhu je uzrla pred seboj umirajočo ženo... »Storite zanj vse...« In kaj je končno na telesu? je premišljevala. Naša čistost je samo stvar... »Pričajte!« de Fenella.

8. Noč z Arabcem.
»Nikoli se še nisem dotaknil nedolžne žene in se je tudi ne bom,« je govoril ben Gamma osupli Fenelli, ko sta sedela ure dolgo v njegovi sobi pri čaju. »Dovolj mi je trpljenje vašega prijatelja, ki mora ves ta čas sam misliti na vas in si vas predstavljati v mojem objemu. Zdaj pa se vrnite v svoj hotel.«

Pozneje je zvedela, da je Vanda mrtva. Kako je umrla, ni nikoli zvedela. (Datje siedl.)

Zanimivosti

Žrelo največjega meteorja na svetu

SREČA JE ZA CLOVEŠTVO, DA PADEJO NAJVEČJI GOSTJE IZ VESOLJSTVA V NENASELJENE POKRAJINE

Pri Vinslovu v severnoameriški državi Arizoni je padel doslej največji meteor z neba. Žrelo meri še danes 1300 m v dolžino, globoko je 175 m. Udarac meteorjevega padca je bil tako močan, da je prevrtil 75 m debeli apnenčen sloj in 300 m debele plasti peščenjaka. Ustavil se je šele na trdih, debelih plasteh rdečega peščenjaka.

Pravijo, da je padel ta meteor na zemljo še v predzgodovinski dobi. Indijanci imajo pravilico o ognjenem bogu, ki je prišel z neba. Sodeč po razkopanih plasteh je padel meteor na zemljo pred 5000 leti. Udarac na zemljo je izkopal 350 milijonov ton kamena in več milijonov ton peska. Teža vseh doslej najdenih ostanov meteorja, v katerih so bili nekaj diamantov, platina in iridij, znaša 20 ton, glavni del vseмирskega telesa je še globoko v zemlji.

Izkopali so že 300 m globoko, navpičen rov in šele v stranskem rovu so našli v globini 419 m na veliko gmoto železa. L. 1928, so kopali dalje, da bi prišli do globine 490 m, toda zmanjkalo je denarja in železni zaklad še čaka na rešitelje.

V sibirsko tajgo, nedaleč od Vanovare, je padel 30. junija 1908 drug tak orjaški meteor. Ljudje so opazili 250 km dolg ognjen trak, modrobele barve, kar priča o veliki vročini železne gnote. 250 km daleč od padca je bilo svetleče kakor ob polni luni. Moč meteorjeve svetlobe so izračunali na 1000 milijonov normalnih sveč. Vseмирski gost je imel v premeru 0,5 do 2 km obsega.

Padec na zemljo je bil strahovit. 8000 km² gozda naokrog je bilo popolnoma uničenih. Dreve je bilo po večini izručeno, razcefrano in sežgano. Žrelo meteorja je merilo več kilometrov. V njem so zdaj močvirja in jezera. Tunzuzi pripovedujejo, da je bila tajga prej tamkaj takšna kot drugod, zdaj je polna votlin, kamor so se zarinili odteteli delci železne gnote. Pok udarca na zemljo so čuli 1400 km daleč, svetlobni efekt je bil viden 800 km naokrog. Učenjak Astapovič je izračunal učinek detonacije na 100 milijard kilovatov! Kakšne bi bile posledice, če bi tak vseмирski gost padel na pr. kje v gosto poseljeni Belgiji, ni treba razlagati...

Novi izsledki v boju proti golšji

JAPONCI SPLOH NE VEDO, KAJ JE GOLŠAVOST

V raznih deželah se že več desetletij bore proti golšavosti. Spoznali so, da nastaja golša najraje tam, kjer primanjkuje joda v hrani. Pri 2000 poročenih so prišli do izsledkov, da se ni materam, ki so jim umetno dajali v hrano majhne količine jodovih sestavin, rodil noben otrok z golšo, dočim se je prej primerilo pri istem številu porodnic, da je prišlo na svet 50% golšavih otrok.

Letno potrebuje vsak človek 30 miligramov joda. Če računamo, da porabi povprečno človek 15 gramov soli na dan, na leto torej 5,5 kg soli, bi prišlo tako na

človeka 21 miligramov joda, kar je še zmerom manj v primeri z normalno potrebo. Če bi človek porabil najvišjo mero soli, bi se tedaj ne bilo treba bati, da bi se zastrupil z jodom.

V kraljih, kjer je bogat ribolov, zadostuje že 26 slanikov ali 1 kg polenovk za isto množino soli joda, kot jo vsebuje povprečno 10 gr na dan zavžite soli v teku enega leta. Japonci, ki uživajo te ribe v veliki množini, nimajo golš, pri njih ne poznajo celo niti besednega izraza za golšavost.

Velemesto Beograd

REKORDNI RAZVOJ PRESTOLNICE NA ŠKODO OSTALIH POKRAJIN. — FAVORIZIRANJE BEOGRADA IN OMALOVAŽEVANJE SLOVENIJE. — SELITEV IN DISTRRIJE NA JUG.

Te dni je bilo razglašeno, da ima prestolnica Jugoslavije, Beograd, po uradnih podatkih že 407.000 prebivalcev in je torej po velikosti četrto mesto na Balkanu. Na prvem mestu stoji Istanbul (nekdanji Carigrad) z nad milijon prebivalcev. Sledi Bukarešta s približno 550.000 in nato Atene s skoraj 500.000 prebivalci. Še do nedavna je bila na četrtem mestu Sofija, ki šteje kakih 350.000 duš, Beograd pa jo je že posekal. Seveda ne gre tu le za prebivalstvo mesta Beograda samega,

ampak za njegov policijski okoliš, z mestoma Zemunom in Pančevim vred, s katerima tvori upravno enoto, ki je neposredno podrejena državni upravi in ne pripada nobeni banovini. Teritorij Beograda tvori nekaj »corpus separatum«, kakor je to bilo v stari Avstro-Ogrski glede Trsta in Reke, dočim je bil Dunaj podrejen kronovini Niševstrijli.

Menda ni večjega mesta v Evropi, ki bi se po vojni tako hitro razvil kot Beograd, morda če izvajemo nekatere kraje

Protini nasveti

Branislav Nušić

— Gospodine prpta, ali se me še spominjate?

— Ne, sinko.

— Sin sem pokojnega Janka Laziča.

— A, res je, bogine, spominjam se, pa tudi podoben si mu. Kako se ne bi spominjal, pokojnik je bil dober človek...

— Bil je, toda jaz nisem.

— ?

— Da, oče! Ne morem se pohvaliti.

Šole nsem dovršil, očetovo dediščino sem zapravil in sploh — zašel sem na krivka pota. Priznavam svoje grehe in sklenil sem, popeljati se.

— E, to je lepo, sinko!

— Izbral sem si dekle, ki ga hočem za ženo. Morda me bo ženitev privedla na pravo pot. Ona ima okrog 20.000 din, s tem si že lahko postaviva hišo.

— Tako je, tako, sinko moj!

— Prišel sem k vam, da vas kot prijatelja moježa očeta in kot človeka, ki ga spoštujem, vprašam za svet: ali naj se oženim in krenem spet pravo pot?

— Odobravam, sinko! Tako je prav, le odloči se!

Mladenč je poljubil proti roko in šel.

Čez teden dni se je vrnil:

— Prišel sem, gospod prota, da vas prosim za svet.

— Prav rad, zelo radi!

— Zadnjič sem vam dejal, da sem si izbral dekle. Vprašam: ali je moram prositi za privolenje?

— Vsekakor sinko! Zakon se stvarja na obojestranski soglasnosti, drugače ga tudi oerkev ne bi blagoslovila.

— Hvala vam, oče prota!

Mladenč je proti ponižno poljubil roko in šel.

Po enem tednu je znova prišel.

— Poslušal sem vaš nasvet, oče prota, in se odločil za ženitev.

— E, to je lepo, to je lepo!

— Po vašem nasvetu sem vprašal dekle in je pristalo.

— E, to je zelo lepo! Tako, sinko moj, tako.

— Zdal vas pa prosim še za blagoslov, da bi bil srečen z vašo hčerko!

— Marš ven, ti falot! — je zakričal prota in se komaj premagal, da ni udaril.

— Pa vaši nasveti!... se je branil mladenč.

— Zgrbi se, če ti pravim! Ne dajem ti nasvetov zato, da bi mi očrnil hišo! Veni! Veni!

Rusije, ki so se po diktatu razvili v industrijska središča. Beograd je dosegel tik pred vojno 100.000 prebivalcev, enako kot Sofija in je štel le nekoliko več duš kot Zagreb. Z razširitvijo mestnega okoliša na Zemun in Pančevu je postal teritorij Beograda eden največjih mestnih pomeirjev v Evropi in ne zaostaja mnogo ali pa nič za Londonom, Berlinom, Parizom in Moskvom. Seveda ni tako gosto naseljen kot ta večmilijonska mesta, ima pa prostora za 4 do 5 milijonov duš, čim se mesto regulira in zgrade velike in predvsem visoke stavbe.

Lega Beograda je divna in povsem naravna. Tu je sotočje drugega največjega veletoka Evrope, po važnosti pa gotovo prvega, Donave ter njegovega močnega pritoka, takisto plovne Save. Tu se križajo ceste in železnice s severa na jug in z zapada na vzhod. Zato je naravno, da je tu že pred mnogimi stoletji nastalo naselje, ki se je šele v svobodni Jugoslaviji razmahnilo do dosedanje veličine in voglede prebivalstva naglo približuje prvi polovici milijona. Toda tempo razvoja je prenel, je forsiran in ni zdrav, ker gre na kvar ostalim delom države. Da se prestolnica države hitreje razvija kot ostala večja mesta v provinci, je razumljivo, vendar naravni pogoji še ne morejo dovesti do tega, da se je mesto v dobrih 25 letih glede števila prebivalcev počelvtorilo. Zagreb se je v tem času komaj podvojil, Sofija pa potrojila. Ljubljana se je podvojila, enako Sarajevo, Skopje, Split in Novi Sad. Maribor se je povečal le za polovico. Naravni razvoj bi govoril za to, da ima sedaj Beograd kvečjemu 300.000 duš, nikakor pa ne za celo tretjino več.

Rekordni razvoj Beograda nam bo razumljivo, ako povemo, da gre to na račun province, Beograd ima glede javnih dajatev izjemno, privilegirano stališče, ker ni podrejen nobeni banovini. Zato tam ne pobirajo banovinskih davščin in doklad, ampak, kar se tiče samoupravnih dajatev, le občinske. Primanjkljaj nadoknadi v veliki meri država iz svojih dohodkov. Zato so seveda tudi javna bremena zelo nizka in vabijo industrijo, da se naseli na ogromnem prostoru v okolici Beograda med Zemunom in Pančevim. Zato tudi rastejo tam podjetja iz tal ko gobe po dežju. Ne samo neprimerno manjša bremena, ampak tudi razne olajšave va-

bijo industrijo, da se tamkaj naseli, čeprav v marsikaterem pogledu ni tam onih naravnih pogojev kot n. pr. v Sloveniji in zlasti v Mariboru in okolici, kjer je električna energija izredno poceni.

Razumljivo je tedaj, da se indus rija v vedno večjem številu ustanavlja v Beogradu in okolici, razumljivo pa je tudi, da se podjetja iz naših krajev selijo na vzhod. Če se pretirano favoriziranje Beograda na škodo ostalih krajev ne bo kmalu nehalo, se bo naša industrija še hitreje selila k sotočju Donave in Save, in Maribor bo zopet tiho provincialno mesto, kot je bil pred svetovno vojno.

n Za pokojnik knezom Arsenom je bila večerj v Beogradu spominska svečanost, ki se je je udeležil ves kr. dom. Od njegove smrti mineva šest mesecev.

n Marčni osebni promet ob naši mejl. Preko Maribora je prišlo v Jugoslavijo 7930 oseb; med njimi je bilo 3161 naših državljanov, 3934 Nemcev, 378 Čehov, 85 Italijanov, 48 Poljakov, in 97 Bolgarov. V tužno pa je preko Maribora odpotelo 8449 oseb, med njimi 3133 naših državljanov.

n 300.000 din za žrebca. Zveza jugoslovanskih jahačev je votirala vsoto din 300.000 za čistokrvnega žrebca.

n Hotel s 300 sobami bodo zgradili pri Plitvskih jezerih namesto te dni pogorelega hotela »Plitvice«. Hotel, ki ga bo zgradila banska uprava, bo eden največjih v naši državi.

n Kralj je hotoval devetemu sinu siromskega muslimana Ibrahima Vešića iz neke vasi v bližini Sarajeva.

n Madžarski arheologi pri nas. Našo državo so obiskali madžarski profesorji in študentje arheologije iz Budimpešte. V Nišu so si ogledali zbirko iz rimske in predzgodovinske dobe.

n »Krogla« razmesarila tri otroke. V nekem kraju kraj Subotice se je zgodila strahovita nesreča. Na podstrešju hiše vojnega dobrovoljca so se igrali 12-letni domači sin in dva njegova prijatelja. Med starim železjem so otroci našli bombo in jo začeli metati kakor kroglo. Znamenja pa je nevarna igrača eksplodirala in strahovito razmesarila vse tri dečke in raznesla streho. Dečke so odpeljali v bolnišnico, kjer pa se vsi borijo s smrtjo.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 80 pari najmanjše orisocilne za to obdobje je 10 par. Druge vrste oglasov se cenijo po posebnih cenah. Delo tiskarne hotelo se računalo dnevno. Oglasi davek za nakupno obdobje znaša 10 par. Znak za male oglase se naloži takoj na orisocilno ostrmo za le trojico v vsaki sklopi v vrednosti ali ne do 10 par. Oglasi se izdajo v 11. 409. Za vse oglasne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 dni.

Razno

SKROPILNICE

za skropilnice sadnega dreva, vseh vrst Holderjeve, Nechvilje, Jessernig iz lit. ter razna sredstva za pokončevanje sadnih škodljivcev, navarite pri Kmetijski družbi, Maribor, Meljska c. 12. 3202-1

Priporoča se dober

KNJIGOVSKI MOJSTER

za naročila. Spodnja Hudinja

84. Celje. 3462-1

Toči se dobro

STARO IN NOVO VINO

v vinotoku Santi Franc. Raz-

vnanje. 3465-1

Poseti

PARCELE

pri Novi vasi in 15 joh po-

sestava na prodaj. Sn. Radva-

nje 35. 3453-2

Prodaj

Več mest. centov

SLADKEGA SENA

in opreme za srednje konje

na prodaj Aleksandrova 19,

Pobrežje. 3285-1

2x3 s ugodno prodajo. Fran-

čiškanska 21. priš. desno. 3459-1

Stanovanje

Oddam

STANOVANJE,

soba, kuhinja, 150-280.

Tezno, Viktor Parmova ulica

6. 3382-5

STANOVANJE

lepa soba, kuhinja, se tako

odd. Jurčičeva 8. Tezno. 3458-5

SOBA IN KUHINJA

za oddati. Filnik. Pobreška

cesta 38. 3464-5

SOBA S STEDILNIKOM

se odda s 1. majem. Nova va-

zelena 23. 3457-7

Soba išče

išče se soba

s stedilnikom s 1. V. Naslov

je uravni. 3454-8

Službo dobi

SIVILJE

za boljše perilo dobljo delo

na dom. L. Verdnik. Ruska

cesta 2. 3455-9

ISCEN SLUŽBO

služe ali skladiščnika z dobri

mi soricvali in z večletno

praksom. Dopise na oglasni

odl. lista pod znakom »Dobro

telefonista. 3456-9

Službo išče

PRIMERNO SLUŽBO

išče knjigovez v tovarni ali

kakem drugem podjetju. Po-

nužbe pod »Knjigovez« na po-

sto družnico v Celju. 3463-10

Zgubljeno

Izgubila se je od parka do

Slovenske ulice

ZLATA DAMSKA URA

na rdečem traku. Pošten naj-

ditelj se naproša. Da jo odda

proti nagradi v steklinari Ko-

vačič. Slovenska ulica. 3451

3451-11

Objava!

Po soglasnem oblastno pri-

znanem sklepu mojstrov in

mojstrinj so določene za

trajne kodre

brezjemno in edino sledi-

če obvezne minimalne cene:

v mestu . . . din 80-

na periferiji . . . din 70-

v okolici . . . din 60-

Nikdo naj ne skuša doseči

nizjih cen, ker bi imel moj-

ster, ki bi postregel ceneje,

obilo neprijetnosti in škode

Zdrženje

brivcev in frizerjev

Oglašujte!

Izd lo in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva šte. 23-67 in uprave šte. 23-62. — Pošta čekoval račun šte. 11. 409.